

yiddish.berlin

“Lider fun yidishe dikhterins”

March 8th, Berlin

Art.City.People

Content:

1. Gele bas Moyshe - Tfile
2. Kadya Molodowsky - Froyen-lider I, VI
3. Rokhl Korn - Alte Khanke, Boyg dem kop tsu mayn aksl, shvester
4. Khane Levin - Froy
5. Malka Lee - Rus I, II, Levone-fedem
6. Celia Dropkin - In hemak, Zunfargang, “ikh vil antkegn der yuli zun zitsn”

Gele bas Moyshe

תפילה	Tfile	Prayer ^[OBJ]
<p>דיזי שיני נייאי תפילה פום אן פאנג ביז צום ענד האב איך גיזעצט אלי אותיות מיט מייני אייגני הענד: געלה בת הר"ר משה המדפיס, ואמי מרת פריידה בת הר"ר ישראל כ"ץ ז"ל די הוט מיך צווישן צעהן קינדר ש"י גיבארן, איך בין איין בתולה נאך עטוואש אונטר צוועלף יארן. נעמט אייך קיין חידוש, דז איך מוז ארבייטן. הרכה והענוכה בת ישראל זיצט אין גלות לנגי צייטן. איין יאר גיט דא הין אונ' דאש אנדרי יאר טוט קומן, אונ' מיר האבן פון קיינר גאולה נאך ניקש פר נומן. מיר שרייאן אונ' מיר בעטן צו גאט אלי יאר, ווער וואלט דז אונזרי תפילות בייא השם יתברך זעלטן קומן פאר. וויא וואול איך מוז שווייגן שטיל, איך אונ' מייין פאטרש הויז טארן ניט רידן פיל. וויא עש כל ישראל ווערט דר גין,</p>	<p>dize sheyne naye tfile fun onfang biz tsum end hob ikh gezetst ale oysyes mit mayne eygne hend gele bas harav reb moyshe madfes ve'ime maras freyde bas harav reb yisroel kats z"al di hot mikh tsvishn tsen kinder she ikh geborn ikh bin a bsule nokh etvas unter tsvelf yorn nemt aykh keyn khidesh doz ikh muz arbaytn ha'arakhe va hanukhe bas yisroel zitst in goles lange tsaytn eyn yor get do hin un dos andere yor tut kumen un mir hobn fun keyner gule nokh niks farnumen mir shrayen un mir betn tsu got ale yor, ver volt doz unzere tfiles bay hashem yisborekh zelt n kumen for vi voyl ikh muz shvaygn shtil, un an mayn foters hoyz tor nit redn fil vi es kol Yisroel vert dergeyn azoy zol uns oykh geshen den der posek tut zogn: es vern zikh freyen ale layt di oyf dos khurbn fun yerushalayim hobn ton klogn un di oyf dos goles hobn fartribn gros leyd di vern mit der gule vider hobn grose freyd.</p>	<p>Prayer^[OBJ] I have the beautiful prayer from the beginning to the end Settled and now locked with my own hands.^[OBJ] My name is Gele, daughter of Rabbi Moyshe - the master of the field,^[OBJ] My mother - Mrs. Freyde daughter of Rabbi Israel Kats*, bless be his memory, She has ten children together with me,^[OBJ] I am a virgin of under twelve years.^[OBJ] It's not surprising that I already have to work hard -^[OBJ] Soft and gentle, a daughter of Israel stays in exile for a long time.^[OBJ] A year passes, the second, and another year comes,^[OBJ] And the exile doesn't come to end.^[OBJ] We cry and we ask the Creator every year -^[OBJ] But rarely do our prayers reach him.^[OBJ] What then, I have to keep quiet -^[OBJ] In our father's house, we are not allowed to speak much.^[OBJ] When all people of Israel will reach there -^[OBJ] It will be immediately good for us.^[OBJ] As the scripture says:^[OBJ]</p>

<p>אזו זאל אונש אויך גישעהן. דען דער פסוק טוט זאגן: עש ווערן זיך פרייאן אלי לייט דיא אויף דאש חורבן פון ירושלים האבן טון קלאגן. אונ' דיא אויף דאש גלות האבן פר טריבן גרוש לייד, דיא ווערן מיט דער גאולה ווידר האבן גרושי פרייד. אמן וכן יהי רצון! אהובי רבותי, קויפט דיא תפילה פאר איין גרינג געלט. דען מיר האבן זונשטן קיין אנדרי מחיה אין דער וועלט, ווייל עש השם יתברך אזוא וואול גיפעלט!</p>	<p>omeyn ve'khen ihiye rotsn! ahuvey ve raboysey, koyft di tfile far eyn gring gelt den mir hobn zonstn kayn andere mikhe in der velt vayl es hashem yisborekh azoy vol gefelt.</p>	<p>Everyone will be happy,^[עב] The ones who mourn at the destruction of Jerusalem.^[עב] And those who suffer in exile ^[עב] They will be full of joy again with the redemption.^[עב] Amen, and God willing!^[עב] Dear friends, buy the prayer, it costs a little money ^[עב] And still we don't have any other income in the world, Because God, blessed be He, likes it so much!^[עב]</p>
---	--	--

פֿרויען-לידער I	froyen-lider I	Women-Poems I
<p>ס'וועלן די פֿרויען פֿון אונדזער משפּחה ביני נאָכט אין חלומות מיר קומען און זאָגן: מיר האָבן אין צניעות אַ לויטערע בלוט איבער דורות געטראָגן, צו דיר עס געבראַכט ווי אַ וויין אַ געהיטן אין קוישערע קעלערס פֿון אונדזערע הערצער. און איינע וועט זאָגן: איך בין אַן עגונה געבליבן ווען ס'זענען די באַקן צוויי רויטלעכע עפל אויף בוים נאָך געשטאַנען, און כ'האַב מיינע ציינער די ווייסע צעקריצט אין די איינזאַמע נעכט פֿון דערוואַרטונג. און איך וועל די באַבעס אַנטקעגנגיין זאָגן: ווי הערבסטיקע ווינטן יאָגן נאָך מיר זיך ניגונים פֿאַרוועלקטע פֿון אייערע לעבנס. און איר קומט מיר אַנטקעגן, ווי די גאַס איז נאָר טונקל, און ווי ס'ליגט נאָר אַ שאַטן: און צו וואָס אַט דאָס בלוט אַן אַ טומאה ס'זאָל זיך מײַן געוויסן, ווי אַ זיידענער פֿאַדעם אויף מײַן מוה פֿאַרבונדן, און מײַן לעבן אַן אויסגעפֿליקט בלאַט פֿון אַ ספֿר און די שורה די ערשטע פֿאַרריסן?</p>	<p>s'veln di froyen fun undzer mishpokhe bay nakht in khaloymes mir kumen un zogn: mir hobn in tsnies a loytere blut iber doyres getrogn, tsu dir es gebrakht vi a vayn a gehitn in koyshere kelers fun undzere hertser. un eyne vet zogn: ikh bin an agune geblibn ven s'zenen di bakn tsvey roytlekhe epl af boym nokh geshtanen, un kh'hob mayne tseyner di vayse tsekritst in di eynzame nekht fun dervartung. un ikh vel di bobes antkegngeyn zogn: vi herbstike vintn yogn nokh mir zikh nigunim farvelkte fun ayere lebns. un ir kumt mir antkegn, vu di gas iz nor tunkl, un vu s'ligt nor a shotn: un tsu vos ot dos blut on a tume s'zol zayn mayn gevisn, vi a zaydener fodem af mayn moyekh farbundn, un mayn lebn an oysgeflikt blat fun a seyfer un di shure di ershte farrisn?</p>	<p>Women-Poems I</p> <p>The women of our family will come to me in dreams at night and say: Modestly we carried a pure blood across generations, Bringing it to you like well-guarded wine from the cellars Of our kosher hearts. And one woman will say: I am an abandoned wife, left when my cheeks Were two ruddy-red apples still fixed on the tree And I clenched my white teeth throughout lonely nights of expecting. And I will go meet these grandmothers, saying: Like winds of the autumn, your lives' Withered melodies chase after me. And you come to meet me Only where streets are in darkness, And where only shadows lie: And why should this blood without blemish Be my conscience, like a silken thread Bound upon my brain, And my life, a page plucked from a holy book, The first line torn?</p> <p><i>Translated by Kathryn Hellerstein</i></p>

Froyen-lider VI

<p>VI</p> <p>פֿאַר פֿלות אַרעמע וואָס זינען דינסטמיידלעך געווען, צאָפט די מוטער שִׁרָה פֿון פֿעסער טונקעלע און קריגן פֿינקלענדיקן וויין. וועמען ס'איז אַ פֿולער קרוג באַשערט, טראָגט די מוטער שִׁרָה אים מיט ביידע הענט, און וועמען ס'איז באַשערט אַ בעכערל אַ קליינס פֿאַלט דער מוטער שִׁרָהס טרער אין אים אַרין. און פֿאַר גאַסן־מיידלעך ווען ווייסע חופּה־שיכלעך חלומען זיך זיי, טראָגט די מוטער שִׁרָה האַניק לויטערן, אויף קליינע טעצעלעך, צו זייער מיידן מויל. פֿאַר פֿלות אַרעמע, פֿון אַ מיוחסדיקן שטאַם וואָס שעמען זיך דאָס אויסגעלאַטעטע וועש ברענגען צו דער שוויגער פֿאַרן אויג, פֿירט די מוטער רבֿקה קעמלען אַנגעלאַדענע מיט ווייסן לייוונטליין. און ווען די פֿינצטערניש שפּרייט אויס זיך פֿאַר די פֿיס, און ס'קניען אַלע קעמלען צו דער ערד צו רו מעסט די מוטער רבֿקה לייוונט אייל נאָך אייל פֿון די פֿינגערלעך פֿון האַנט ביזן גאַלדענעם בראַסלעט. פֿאַר די וואָס האַבן מידע אויגן פֿון נאָקקוקן נאָך יעדן שכנותדיקן קינד, און דאַרע הענט פֿון גאַרן נאָך אַ קליינעם קערפּערל אַ וויכס און נאָך אַ וויגן פֿון אַ וויג, ברענגט די מוטער רחל היילונגסבלעטער</p>	<p>VI</p> <p>far kales oreme vos zaynen dinstmeydlekh geven, tsapt di muter sore fun fesor tunkele un krign finklendikn vayn. vemen s'iz a fuler krug bashert, trogt di muter sore im mit beyde hent, un vemen s'iz bashert a bekherl a kleyns falt der muter sores trer in im arayn. un far gasn-meydlekh ven vayse khupe-shikhlekh kholemen zikh zey, trogt di muter sore honik loytern, af kleyne tetslekh, tsu zeyer midn moyl. far kales oreme, fun a meyukhesdikn shtam vos shemen zikh dos oysgelatete vesh brenge tsu der shviger farn oyg, firt di muter rivke kemlen ongelodene mit vaysn layvntlayn. un ven di finsternish shpreyt oys zikh far di fis, un s'knien ale kemlen tsu der erd tsu ru mest di muter rivke layvnt eyl nokh eyl fun di fingerlekh fun hant bizn goldenem braslet. far di vos hobn mide oygn fun nokhkukn nokh yedn shkheynesdikn kind, un dare hent fun garn nokh a kleynem kerperl a vaykhs un nokh a vign fun a vig, brengt di muter rokhl heylungsbleter</p>	<p>VI</p> <p>For poor brides who were servant girls, Mother Sarah draws forth dim barrels Pitchers of sparkling wine. To those so destined, Mother Sarah Carried a full pitcher with both hands. And for those so destined, Mother Sarah's Tear falls into the tiny goblet. And for streetwalkers Dreaming of white wedding shoes Mother Sarah bears pure honey In small saucers To their tired mouths. For high-born brides now poor, Who blush to bring patched underclothes Before their mothers-in-law, Mother Rebecca leads camels Laden with white linen. And when darkness spreads before their feet, And all the camels kneel on the ground to rest, Mother Rebecca measures linen ell by ell From her rings to her golden bracelet. For those whose eyes are tired From watching the neighbourhood children, And whose hands are thin from yearning For a small, soft body And for the rocking of a cradle, Mother Rachel brings healing leaves</p>
---	---	--

<p>אויסגעפֿונענע אויף ווייטע בערג, און טרייסט זיי מיט אַ שטילן וואָרט, ס'קאָן יעדע שעה גאָט עפֿענען דאָס צוגעמאַכטע טראַכט. צו די וואָס וויינען אין די נעכט אויף איינזאַמע געלעגערס, און האָבן ניט פֿאַר וועמען ברענגען זייער צער, רעדן זיי מיט אויסגעברענטע ליפֿן צו זיך אַליין, צו זיי קומט די מוטער לאה האַלט ביידע אויגן מיט די בלייכע הענט פֿאַרשטעלט.</p>	<p>oysgefunene af vayte berg, un treyst zey mit a shtiln vort, s'kon yede sho got efenen dos tsugemakhte trakht. tsu di vos veynen in di nekht af eynzame gelegers, un hobn nit far vemen brengen zeyer tsar, redn zey mit oysgebrente lipn tsu zikh aleyn, tsu zey kumt di muter leye halt beyde oymn mit di bleykhe hent farshtelt.</p>	<p>Discovered on distant mountains, And comforts them with a quiet word: At any hour, G-d may open the sealed womb, To those who cry at night in solitary beds, And have no one to share their sorrow, Who talk to themselves with parched lips, To them comes Mother Leah, quietly, Shielding both eyes with her pale hands.</p> <p><i>Tr. Kathryn Hellerstein, Paper Bridges: Selected Poems of Kadya Molodowsky, Wayne State University Press, 1999</i></p>
---	---	--

Rokhl Korn

<p>קיינער האָט זי נישט געלערנט איר מלאכה, די אַלטע האַנקע – ווען ס'האָט זיך אַראָפֿגעגליטשט פֿון שנירל צייט דער לעצטער טאָג, האָט זי אירע אייגענע קינדער אָן אַ הילף געבוירן און מיט די ציין אַליין אַדורכגעביסן דעם שטריק פֿון אַדערן און בלוט, ווייל זי האָט דער "באַבקע" נישט געקענט באַצאָלן מיט אַ פֿאָדעלעק פֿול האַרטער תבואה און מיט אַ פֿערטל בולבעס. און אַפֿשר האָט דער מעסערשניידניקער שמערץ, פֿון וועלכן ס'איז איר ליב צעדרייט געוואָרן,</p>	<p>keyner hot zi nisht gelernt ir melokhe, di alte hanke - ven s'hot zikh aropgeglitsht fun shnirl tsayt der letster tog, hot zi ire eygene kinder on a hilf geboyrn un mit di tseyen aleyn adurkhgebisn dem shtrik fun odern un blut, vayl zi hot der "babke" nisht gekent batsoln mit a podelek ful harter tvue un mit a fertl bulbes. un efsher hot der mesershnayndiker shmerts, fun velkhn s'iz ir layb tsedreyt gevorn,</p>	<p>No one taught her her handcraft, the old Hanke— When the last day has slipped down from the thread of time, she gave birth to her own children without help and with her teeth she bit through the string of veins and blood, because she could not pay the midwife with a bowl full of hard grain and a quarter of potatoes. And maybe the knife-cutting pain, from which her body was twisted,</p>
---	---	---

<p>ווי די ווערבע פֿון אַ שטורעמווינט, אַן אומגעריכטן, צעפֿלאַכטן די האַרטע ביטשן פֿון אירע אָפּגעאַרבעטע שוואַרצע פֿינגער און זיי ווייך געמאַכט און מוטערלעך פֿאַר פֿרעמדן ווייטיק.</p> <p>פֿון דעמאָלט אָן, אַז זי איז געגאַנגען מיטן סערפּ אין פֿעלד איז זי געקומען רופֿן אַ פֿאַרסאַפּעט, קליינטיק שייגעצל: "קומט גיכער האַנקע, גיכער, ס'דאַרף אייך עפּעס נייטיק די מאַמעניו".</p> <p>האַט זי אַ טאַפּ געטאַן, צי ס'הענגט איר שער ביים גאַרטל אויפֿן שטריקל און ס'איז איר סנאַפּ געבליבן שטיין צעפֿלאַשעט, נישט דערבונדן מיט זאַנגען אין דער הייך, ווי אויפֿגעשטעלטע האַר פֿון ווילדן שרעק.</p> <p>ס'האַט זי אין חשוונדיקע, שוואַרצע נעכט געפֿירט דאָס אויג פֿון אַ לאַמטערן אין אַ מאַנסבילישער האַנט צו דער אָפֿענע כאַטע, וואָס האַט געוואַכט מיט פֿענצטער און מיט טיר און ווי ס'האַט דער מאַמעס הייזעריק געשריין צוגעדעקט דערשראַקענע און אָפֿענע אויגן פֿון די קינדער, ווי אַ פֿלאַכטע בלוט.</p> <p>און ווען ס'האַבן די נעגל פֿון איינער, וואָס געבוירט צום ערשטן מאַל זיך אַרײַנגעגראָבן אין האַנקעס אויסגעדאַרטן לײב מיט חיה־ווילדער שנאה, האַט זיך בלוזי איר הויקער פֿאַררוקט אַ ביסל אין איין זײט ווי אַ שאַלעכל אַ וואָלנס און אַ קליינס און אירע שמאַלע, בלאַע ליפֿן האַבן ערגעץ אַזש פֿון טיפֿן ברונעם האַרץ</p>	<p>vi di verbe fun a shturemvint, an umgerikhtn, tseflokhtn di harte baytshn fun ire opgearbete shvartse finger un zey veykh gemakht un muterlekh far fremdn veytik.</p> <p>fun demolt on, az zi iz gegangen mitn serp in feld iz zi gekumen rufn a farsapet, kleyntshik sheygets! "kumt gikher hanke, gikher, s'darf aykh epes neytik di mamenu".</p> <p>hot zi a tap geton, tsi s'hengt ir sher baym gartl oyfn shtrikl un s'iz ir snop geblibn shteyn tseploshet, nisht derbundn mit zangen in der heykh, vi oyfgeshtelte hor fun vildn shrek.</p> <p>s'hot zi in kheshvndike, shvartse nekht gefirt dos oyg fun a lamtern in a mansbilisher hant tsu der ofene khate, vos hot gevakht mit fentster un mit tir un vu s'hot der mames heyzerik geshray tsugedekt dershrokene un ofene oygn fun di kinder, vi a plakhte blut.</p> <p>un ven s'hobn di negl fun eyner, vos geboyrt tsum ershtn mol zikh arayngegrob in hankes oysgedartn layb mit khayesh-vilder sine, hot zikh bloyz ir hoyker farrukt a bisl in eyn zayt vi a shalekhl a volns un a kleyns un ire shmole, bloe lipn hobn ergets azh fun tifn brunem harts</p>	<p>like the willow from a storm wind, an unexpected, untangled the hard whips of her tired black fingers and made them soft and motherly for strange pain.</p> <p>From then on, when she was out with the sickle in the field, used a little panting boy come: "Come quickly, Hanke, quickly, my mommy needs you urgently." She would check if her scissors were hanging on a string by her belt And her sheaf was left in tatters, unbound with stalks at the top, like hair standing on end from wild fear.</p> <p>In black November nights The eye of a lamp in a man's hand led her to the open cabin, which was waiting with a window and a door and where the mother's loud scream covered the frightened wide eyes of the children, like a clot of blood.</p> <p>And when the nails of one who was giving birth for the first time dug into Hanke's emaciated body with beastly hatred, only her chin shifted a little to one side like a shawl, a woollen and a small one and her thin, blue lips have somewhere from the deep well of the heart</p>
---	---	--

<p>אָנגענומען פֿולע עמעס פיעשטשענדיקע ווערטער, וואָס ז'האַט זיך זיי אוודאי נישט געלערנט ביי דער וויג פֿון אירע אייגענע קינדער. "נו שטיל שוין שטיל, אָט לייג איך דיר דעם קאָפּ אַ ביסל העכער. אָפֿשר וועט דיר גרינגער ווערן סלזשענאָק, נאָר העלפֿן מוזסטו דיר אַליין, מיט דינע כוחות דו מוזסט..."</p> <p>און אַז ס'האַבן האַנקעס אַכציק יאָר זיך אויסגעצויגן צו דער רו פֿון טויט, ווי בייטן צו דעם ווינטערדיקן שניי, איז געוואָרן דושנע אין דער דאָרפֿיש-קליינער צערקווע פֿון אַלע לעכט, וואָס מ'האַט געצינדן איר זכרון: פֿאַר יעדן קעפעלע פֿון קינד, וואָס ס'האַבן אירע הענט די ערשטע אָנגערירט – אַ פֿלעמעלע אַ געלס מיט ווייסע טראָפּן וויינענדיק. און אין דער קליינער, נידעריקער צערקווע האַבן זייערע פֿלאַמען אויסגעמישט מיט אַלע איבעריקע דריי לעכט, דריי ייִדישע, וואָס ס'האַט מײַן מאַמע אָנגעצונדן.</p>	<p>ongenumen fule emers pyeshtshendike verter, vos z'hot zikh zey avade nisht gelernt bay der vig fun ire eygene kinder. "nu shtil shoyn shtil, ot leyg ikh dir dem kop a bisl hekher. efsher vet dir gringer vern sluzhenko, nor helfn muzstu dir aleyrn, mit dayne koykhes du muzst..."</p> <p>un az s'hobn hankes akhtsik yor zikh oysgetsoygn tsu der ru fun toyt, vi baytn tsu dem vinterdikn shney, iz gevorn dushne in der dorfish-kleyner tserkve fun ale lekht, vos m'hot getsindn ir zikoyn: far yedn kepele fun kind, vos s'hobn ire hent di ershte ongerirt – a flemele a gels mit vayse tropn veynendik. un in der kleyner, nideriker tserkve hobn zeyere flamen oysgemisht mit ale iberike dray lekht, dray yidishe, vos s'hot mayn mame ongetsundn.</p>	<p>Took full buckets of caring words, which she certainly didn't learn at the cradle of her own children. "Well, be quiet, be quiet, now I'll put your head a little higher. maybe it will be easier for you my darling, but you have to help yourself, with your own strength, you must..."</p> <p>And when Hanke's eighty years reached out to the calm of death, as if to turn into the winter snow, it became stuffy in the small rural church from all the candles that were lit in her memory: for every child's head that her hands touched first - a flame a yellow weeping with white drops. And in the small, low church have mixed their flames with all the rest three candles, three Jewish ones, which my mother has lit.</p>
<p>בויג דעם קאָפּ אָן צו מײַן אַקסל, שוועסטער, אָט איך פיעשטשע דיינע לאַנגע, שלאַנגען האָר, און איך גלעט די באַקן בלאַסע, די צעקנייטשטע פֿון באַצאָלטע קושן, דיינע אויגן פֿיבערדיקע</p>	<p>boyg dem kop on tsu mayn aksl, shvester, ot ikh pyeshtshe dayne lange, shlangen hor, un ikh glet di bakn blase, di tsekneytshte fun batsolte kushn, dayne oygn fiberdike</p>	<p>Bend your head to my shoulder, sister, here I am pampering your long, snaking hair, and I am caressing the pale cheeks, wrinkled with paid kisses, your eyes are burning</p>

פלאַמען אין די טיפֿע היילן,
ס'איז דיין קאָפּ פֿאַר מידיקייט שווער.

און פֿאַרנאַכטזונשטראַלן בלוטן,
און פֿאַרנאַכטזונשטראַלן וועבן
אַרום דיין גענייגטן שטערן
שלייערן פֿון פֿאַרגעסנקייט.
טאָ פֿאַרגעס, אַז ס'קומט דער אָוונט,
טאָ פֿאַרגעס אָן נאַכט און חושך,
טאָ פֿאַרגעס, אַז ס'מוזן לאַכן
בלאַסע, אָנגעמאַלטע ליפֿן
מיטן הויכן זונה־קלאַנג.

ס'איז דערווייל דאָ גוט צי רוען
און די שלאַנקע הענט פֿאַרוויגן
אין דער יתומדיקער שוויס,
דער פֿאַרטרוקנטער פֿון תּאוה
אין די לאַנגע נעכט.
לוישן אין דער טיפֿסטער טיפֿקייט,
ווי עס בעטן זיך נשמות
נישט געבוירענע צום ליכט
און, ווי ס'בענקט דער גאַנצער נפֿש
נאָך אַן ערשטן שריי פֿון קינד.

אַבער ס'רינען אויס די שעהן,
ווי דאָס בלוט פֿון אָפֿענע ווונדן,
שעהן וויקלען אָפּ פֿון לעבן
הפֿקרדיקע גורל־פֿעדים.
נאַכט איז, נאַכט שוין
שוועסטער מיינע. –
הער,

flamen in di tife heyln,
s'iz dayn kop far midkeyt shver.

un farnakhtzunschtraln blutn,
un farnakhtzunschtraln vebn
arum dayn geneygtm shtern
shleyern fun fargesnkeyt.
to farges, az s'kumt der ovnt,
to farges on nakht un khoyshekh,
to farges, az s'muzn lakhn
blase, ongemolte lipn
mitn hoykhn zoyne-klang.

s'iz dervayl do gut tsi ruen
un di shlanke hent farvign
in der yosemdiker shoys,
der fartruknter fun tayve
in di lange nekht.
loyshn in der tifster tifkeyt,
vi es betn zikh neshomes
nisht geboyrene tsum likht
un, vi s'benkt der gantser nefesh
nokh an ershtn shrey fun kind.

ober s'rinen oys di shoen,
vi dos blut fun ofene vundn,
shoen viklen op fun leb
hefkerdike goyrl-fedem.
nakht iz, nakht shoyn
shvester mayne. –
her,

feverishly in the deep caves,
your head is heavy with fatigue.

and evening sunrays bleed,
and the evening sunrays weave
around your bowed forehead
veils of oblivion.
So forget that the evening is coming,
so forget the night and darkness,
so forget that your pale, painted lips
have to laugh
with the high-pitched whore-sound.

It is good to rest here for now
And to lull the slender hands
in the orphaned lap,
that is dried out from desire
in the long nights.
Eavesdropping in the deepest depth,
as the souls that were
not born to the light are begging
and, as the whole soul longs
after the first cry of a child.

But the hours are running out,
like the blood from open wounds,
hours unfold from life
abandoned fate-threads.
It's night, night already
My sister. –
listen,

<p>פֿון חורבות רופֿט די סאָווע. האַסט פֿאַרוויילט זיך אין חלומות, נישט געשיט נאָך אויף די באַקן, פירפיררויטן אַש פֿון שאַנד, נישט געקעמט און נישט געפֿלאַכטן דיינע לאַנגע, שלאַנגען האָר.</p>	<p>fun khurbes ruft di sove. host farveylt zikh in khaloymes, nisht geshit nokh oyf di bakn, pirpirroytn ash fun shand, nisht gekemt un nisht geflokhtn dayne lange, shlangen hor.</p>	<p>the owl calls from the ruins. You spent time in dreams, you didn't put yet on the cheeks scarlet ashes of shame, not combed and not braided your long, snaking hair.</p>
---	--	--

Khane Levin

<p>פֿרוי וועמען, וועמען זאָל איך מיין וויי פֿאַרטרויען? איך קאָן ניט זויגן מער אין שטומעניש מיין ווונד! אַלע נאַכט איך זע אין חלום פֿרויען, און יעדערע באַוויינט אַ קינד. און ווער מיט מיר מיין צערן וועט צעטיילן? ווער וועט פֿאַרגרינגערן מיין שווערן וואָר? יעדע נאַכט איך זע אין חלום פֿרויען, שלעפט מען זיי צום טויער פֿאַר די האָר... אַנגעשליידערט פֿרויען אָף די טישן. פֿאַרדרייטע קיין צערייסט אַ פֿרעמדע האַנט. עמערווייז מען טראָגט אָף שוואַרצע מיסטן שטיקער קינדער־לייב און פֿרויען־שרעק און שאַנד...</p>	<p>froy vemen, vemen zol ikh mayn vey fartroyen? ikh kon nit zoygn mer in shtumenish mayn vund! ale nakht ikh ze in kholem froyen, un yedere baveynt a kind. un ver mit mir mayn tsorn vet tseteyln? ver vet fargringern mayn shvern vor? yede nakht ikh ze in kholem froyen, shlept men zey tsum toyer far di hor... ongeshleydert froyen af di tishn. fardreyte kin tsereyst a fremde hant. emervayz men trogt af shvartse mistn shtiker kinder-layb un froyen-shrek un shand...</p>	<p>Woman To whom, to whom should I confide in my grief? I can no longer suck my wound in silence! Every night I see women in my dreams, and everyone laments a child. And who will share my sorrow with me? Who will lighten my burden? Every night I see women in my dreams, they are dragged to the gates by the hair... Women flung on the tables. A stranger's hand tears apart twisted knees. Buckets of pieces of children's bodies and women's fear and shame are carried to the black garbage...</p>
--	---	--

<p>שווער איז מיר, און איך שעם זיך קלאַגן, ווייל מײַן לאַנד איז שײַן און יום־טובֿדיק פֿאַרטאָן. פֿרײַדן אין מײַן לאַנד – זאַנגען פֿול מיט קאָרן, נאָר מיר, און אַף מײַן חלוק פּוסטע קומען אָן...</p> <p>איך האָב דאָך אויך געזײעט און געאַקערט, פֿאַר זיך אַ זאַנגעלע אַ פֿולס איך האָב פֿאַרדינט. עס טאָר אַזוי ניט זײַן, עס טאָר אַזוי ניט קומען, אַז מוטער־ליב זאָל זײַן אַ טרונע פֿאַרן קינד!..</p> <p>מענער אונדזערע זײַנען געוויינט אונדז זען מיט פֿאַנען און אויסטרינקען אַ נאַכט אָן חוּבֿ פֿאַר מאָרגן, - בלינד. נאָר פֿרויען נאָריש ליב פֿאַרגעסן וועט ניט קאָנען דעם פֿראַסטן גליק פֿון האַדעווען אַ קינד.</p> <p>איז פֿול מײַן יעדער גליד מיט ווילדן וויי און יאָמער, און שטיקן זיך מיט וויי - מער האָב איך ניט קיין כּוח. כּױבֿן אויפֿגערופֿן זײַן פֿון העלסטן דור אַ מאַמע, און באַשערט איז מיר – אים פֿאַלמעסן אין בויך.</p> <p>טוט מיר וויי פֿאַר אויסגעזופּטע מזלער, אומרו שלאָגט, ווי שווייס פֿון מעד־געדיכטע נעכט. מיר זײַנען אַלץ אין אורלויב,</p>	<p>shver iz mir, un ikh shem zikh klogn, vayl mayn land iz sheyn un yontevdik farton. freydn in mayn land – zangen ful mit korn, nor mir, un af mayn khilek puste kumen on...</p> <p>ikh hob dokh oykh gezeyet un geakert, far zikh a zangele a fuls ikh hob fardint. es tor azoy nit zayn, es tor azoy nit kumen, az muter-layb zol zayn a trune farn kind!..</p> <p>mener undzere zaynen gevoynt undz zen mit fonen un oystriken a nakht on khoyv far morgn, - blind. nor froyen narish layb fargesn vet nit konen dem prostn glik fun hodeven a kind.</p> <p>iz ful mayn yeder glid mit vildn vey un yomer, un shtikn zikh mit vey - mer hob ikh nit keyn koykh. kh'bin oyfgerufn zayn fun helstn dor a mame, un bashert iz mir - im palmesn in boykh.</p> <p>tut mir vey far oysgezupte mayler, umru shlogt, vi shveys fun med-gedikhte nekht. mir zaynen alts in urloyb,</p>	<p>It's hard for me and I'm ashamed of complaining, because my country is beautiful and festively attired. Joy in my country - stalks full of corn, just me, and on my piece of land it is empty...</p> <p>After all, I also sowed and plowed, for myself a stalk a full I earned. It shouldn't be like that. it shouldn't happen like that, that the mother's body should be a coffin for the child!.. Our men used to see us with flags And drink out a night without paying for tomorrow, - blind. Only stupid women will not be able to forget The ordinary happiness of having a child.</p> <p>My every limb is full of wild woe and torment, and I suffocate with grief - I have no more strength. I am called to be a mother of the best generation, and it is destined to me to kill it in the womb. I feel sorry for the slurped out mouths, Disquietness beats, like sweat from mead-like heavy nights. We are all on vacation.</p>
---	---	---

<p>מיר זיינען אַ וויילע - פֿאַרשיכורטע פֿון מעגן פֿאַלגן דעם געשלעכט.</p> <p>קומט אַ לייביכע צום לייב אין צייט פֿון ליבן, קומט אַ פֿוקסיכע צום פֿוקס נאָך פֿרוי־און מאַמע־רעכט, און מיר - דערהויבענע פֿון דורות - "מאַן און פֿרוי" זיך רופֿן, באַם צוים פֿון לייב באַפֿרייען מיר דעם לאַסט פֿון דעם געשלעכט.</p>	<p>mir zaynen af a vayle - farshikurte fun megn folg'n dem geshlekht.</p> <p>kumt a leybikhe tsum leyb in tsayt fun libn, kumt a fuksikhe tsum fuks nokh froy-un mame-rekht, un mir - derhoybene fun doynes - "man aun froy" zikh rufn, bam tsoym fun layb bafrayen mir dem last fun dem geshlekht.</p>	<p>We've been for a while - Drunk of being able to follow the sex.</p> <p>A lioness comes to a lion in the time of love, a vixen comes to the fox after wife-and-mother rights, and we - Exalted from generations - "man and woman" call each other, by the border of the body we are liberating of the burden of the sex</p>
--	---	---

Malka Lee

<p>געזאַנגען - רות א</p> <p>זיינען געגאַנגען דריי ווייבער מיט פֿאַרצאַגטע פֿאַרשעמטע לייבער. יעדע האָט אַ מאַן געהאַט - האַט טויט דעם מאַן אַוועקגעריסן. יעדע האָט פֿרייד געהאַט - האַט טויט די פֿרייד מיט זיך געריסן... ווי אַ שוואַרצער זייל שפּאַנט נעמי. דינטער איר טוניק האָבן ווינטן גייאַמערט, אירע קליידער ווי שוואַרצע זעגלען צעפֿליגלט -</p>	<p>gezangen - rus 1</p> <p>zaynen gegangen dray vayber mit fartsogte farshemte layber. yede hot a man gehat - hot toyt dem man avekgerisn. yede hot freyd gehat - hot toyt di freyd mit zikh gerisn... vi a shvartser zeyl shpant nomi. hinter ir tunik hobn vintn geyomert, ire kleyder vi shvartse zeglen tsefligt -</p>	<p>Songs - Ruth 1</p> <p>Three women were walking with forlorn, ashamed bodies. Each one had a husband - death has took him away. Each one had happiness - death took the happiness. Naomi stretches like a black pillar. Winds are wailing behind her tunic, her clothes are spread like black sails -</p>
--	--	---

<p>מיט ליפן – טרוקענע פֿעלדער פֿאַרברענט, מיט אויגן – גלאַנציקע טיכין צעשפיגלט. זינען געגאַנגען דריי ווייבער מיט אומקום און פֿיין – מיט טרוקענעם מדבר־געוויין.</p>	<p>mit lipn – trukene felder farbrent, mit oygn – glantsike taykhn tsheshpiglt. zaynen gegangen dray vayber mit umkum un peyn – mit trukenem midber-geveyn.</p>	<p>with lips – dry fields burned, with eyes – shiny rivers reflected. There went three women with devastation and pain - with dry desert lament.</p>
<p>ג</p> <p>רות'ס קול – געזאַנג איבער בערג, וואָס קלאַפט זיך אָפּ אַ מיטן וואַנדערער אויפֿן וועג. רות'ס הענט – געפֿאַך פֿון פֿויגלען, וואָס ציען מיט באַגילטע פֿליגל איבער שפיצן בערג. רות'ס קול האָט זיך אַ הויב געטאַן – ווי מיט צעבטישטע ריטער, אירע רייד זינען געפֿאַלן ווי האַגל־שפּליטער: – עס האָט פֿון דיין זון קיין איבערבלייב זיך ניט צעשפּילט דורך מיין ליב! ביסטו פֿון אים דער איבערבלייב – און איך זיין ווייב... וועל איך פֿאַרוואַרפֿן מינע הענט אויפֿן ווינט, אויסזינגען אַ קינד! וועל איך פֿאַרוואַרפֿן מיין וואַרעמקייט דער זון אויסזינגען אַ זון! ווי פֿון שניטער אַ פֿאַלנדיקער סנאַפּ – וועל איך פֿאַרוואַרפֿן אויף צוריק מיין קאַפּ, לאָז מיך ניט מיט מיין צער אַליין, קום, לאָמיר גיין, לאָמיר גיין! דיין טרויער איז מינער, דיין געשרי איז מיין געשרי, די ערד וווּ דו טרעטסט וועל איך טרעטן, און ווען באַרג וועט זיין דיין איבערדעק – וועט באַרג מיך אויך פֿאַרדעקן...</p>	<p>3</p> <p>rus's kol – gezang iber berg, vos klapt zikh op a midn vanderer oyfn veg. rus's hent – gefokh fun foyglen, vos tsien mit bagilte fliagl iber shpitsn berg. rus's kol hot zikh a hoyb geton – vi mit tsebaytshte riter, ire reyde zaynen gefaln vi hogl-shpliter: – es hot fun dayn zun keyn iberblayb zikh nit tsheshpilt durkh mayn layb! bistu fun im der iberblayb – un ikh zayn vayb... vel ikh farvarfn mayne hent oyfn vint, oyszingen a kind! vel ikh farvarfn mayn varemkeyt der zun oyszingen a zun! vi fun shniter a falndiker snop – vel ikh farvarfn oyf tsurik mayn kop, loz mikh nit mit mayn tsar aleyn, kum, lomir geyn, lomir geyn! dayn troyer iz mayner, dayn geshray iz mayn geshray, di erd vu du tretst vel ikh tretn, un ven barg vet zayn dayn iberdek – vet barg mikh oykh fardekn...</p>	<p>3</p> <p>Ruth's voice – singing over mountains, that strikes a tired wanderer on the road. Ruth's hands – the wave of birds, that fly with gilded wings over the peaks of mountains. Ruth's voice rose – like with whipping switches, her words fell like hailstones: – There is no trace of your son Is left in my body! Are you the remnant of him – and I'm his wife... Will I throw my hands to the wind, Sing out a child! Will I throw my warmth to the sun Sing out a son! Like a falling sheaf from the reaper – will I throw back my head, don't leave me alone with my sorrow, come, let's go, let's go! Your grief is mine, your cry is my cry, the ground where you step I will step, and when the mountain will be your roof – Will the mountain cover me too...</p>

<p style="text-align: center;">*</p> <p>ערפה, נאָכן רוף פֿון איר יונגן לייב איז נאָכגעגאַנגען איר שוויגערס רייד; רות, ווי אַ לייבין נעבן אַ מאַמע לייב, איז מיטגעגאַנגען מיט נעמין זייט ביי זייט...</p>	<p style="text-align: center;">*</p> <p>orpe, nokhn ruf fun ir yungn layb iz nokhgegangen ir shvigereyde; rus, vi a leybin nebn a mame leyb, iz mitgegangen mit nomin zayt bay zayt...</p>	<p style="text-align: center;">*</p> <p>Orpah, after the call of her young body followed her mother-in-law's speech; Ruth, like a lioness next to a mother lioness, went with Naomi side by side...</p>
<p style="text-align: center;">לְבָנָה-פְּעָדִים א.</p> <p>שפינט און שפינט לְבָנָה אינגעהאַלטענעם געבערן, גייט אויף, גייט אויף לְבָנָה מיט ציטער איבער שטערן...</p> <p>אויגן פֿאַר לְבָנָה – מיט אויסלאָז פֿון געוויין; קלאַגט איר שטים געבערן פֿאַר לְבָנָה אין געהיים...</p> <p>פֿיר וואָכן ציען זיך דורך איר מיט פֿאַרשלאָסענעם געבערן – וויינט דער ווינטרויב דורך איר מיט וויין־קאלירטע טרערן...</p> <p style="text-align: center;">ב.</p> <p>זי הויבט אויף איר שטים, די טויזנט־יאָריקע, וויינט זיך אויס די אויגן בלינד. זי שטייט אַ געבויגענע, פֿאַרצייטיקטע, מיט ליפן בעטנדיק אַ קינד...</p>	<p style="text-align: center;">levone-fedem 1</p> <p>shpint un shpint levone ayngehaltenem geben, geyt oyf, geyt oyf levone mit tsiter iber shtern...</p> <p>oygn far levone – mit oysloz fun geveyn; klogt ir shtim geben far levone in geheym...</p> <p>fir vokhn tsien zikh durkh ir mit farshlosenem geben – veynt der vayntroyb durkh ir mit vayn-kolirte trem...</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p>zi hoybt oyf ir shtim, di toyznt-yorike, veynt zikh oys di oygn blind. zi shteyt a geboygene, fartsaytikte, mit lipn betndik a kind...</p>	<p style="text-align: center;">Moon threads 1</p> <p>The Moon weaves and weaves the restrained births, The Moon rises, rises with a shiver over the stars...</p> <p>Eyes for the Moon - with relief from weeping; her voice laments for the births to the Moon secretly...</p> <p>Four weeks go by with closed births – the grape cries through her with wine-colored tears...</p> <p style="text-align: center;">2</p> <p>She raises her voice, the thousand-year-old, she cries her eyes out blind. She stands bent over, weathered, with lips begging a child...</p>

<p>– מוטער רחל, אין דיין רו געהייליקטער פֿאַרחלשט זיינען מיינע לענד... איך בעט צו גאָט אַזאַ ווי דו, געלייטערטע, מיט אויסגעוויינטע ווייסע הענט...</p>	<p>– muter rokhl, in dayn ru geheylikter farkhalesht zaynen mayne lend... ikh bet tsu got aza vi du, gelayterte, mit oysgeveynte vayse hent...</p>	<p>- Mother Rachel, in your holy rest my loins are weak... I pray to God like you, purified one, with outstretched white hands...</p>
---	--	---

Celia Dropkin

<p>אין העמאַק</p> <p>איך ליג אין העמאַק. דורך צווייגן שיינט הייס אַרײַן די זון, איך פֿאַרמאַך מיינע אויגן, און זע אַ בלויען כינעזישן שריפֿט אויף אַ גילדענעם בלאַט; ליכטיק בלויע כינעזישע אותיות פֿינקלען אַרויף און אַראָפּ, ווי קליינע פֿאַנטאַסטישע פֿענצטער אויף אַ וואַנט פֿון אַ גילדענעם טורעם.</p> <p>איך פֿאַרשטיי ניט די שריפֿט, נאָר עפעס פֿאַרדריקט מײַן האַרץ: איך ליב דיך, איך ליב דיך, אַזוי לעז איך די בלויע כינעזישע שריפֿט.</p>	<p>in hemak</p> <p>ikh lig in hemak. durkh tsvaygn shaynt heys arayn di zun, ikh farmakh mayne oygn, un ze a bloyen khinezishn shrift af a gildenem blat; likhtik bloye khinezishe oyses finklen aroyf un arop, vi kleyne fantastishe fentster af a vant fun a gildenem turem.</p> <p>ikh farshtey nit di shrift, nor epes fardrikt mayn harts: ikh lib dikh, ikh lib dikh, azoy lez ikh di bloye khinezishe shrift.</p>	<p>in the hammock</p> <p>I'm lying in the hammock. The sun shines hot through the branches, I close my eyes, and see a colorful Chinese script on a golden page; Light blue Chinese letters twinkling up and down, like small fantastic windows on a wall of a golden tower.</p> <p>I don't understand the script, but something oppresses my heart: I love you, I love you, that's how I read the blue Chinese script.</p>
<p>זונפֿאַרגאַנג</p> <p>מיט גילדענע רוקנס פֿון זילבער חזירים, גאַנצע טאַבונעס מיט גילדענע פֿערד,</p>	<p>zunfargang</p> <p>mit gildene rukns fun zilber khazeyrim, gantse tabunes mit gildene ferd,</p>	<p>Sunset</p> <p>With golden backs of silver pigs, whole taboos of golden horses,</p>

<p>גילדענע זשאבעס און טכוירים – אלע פֿאלגן דעם איינציקן גילדענעם שווערד. דעם שווערד האַלט די זון אין איר גילדענער האַנט אין דער אַנדערער שינען צוויי לייצעס מיט פֿרענז, זי פֿאַרט שטיל אַראָפּ פֿון אַ פּורפּורנער וואַנט אויף גילדענע שוואַנען און גענז.</p>	<p>gildene zhabes un tkhoyrim - ale folgn dem eyntsikn gildenem shverd. dem shverd halt di zun in ir gildener hant in der anderer shaynen tsvey leytses mit frenz, zi fort shtil arop fun a purpurner vant oyf gildene shvanen un genz.</p>	<p>golden toads and skunks – all follow the one golden sword. The sun holds this sword in her golden hand in the other shine two reins with fringes, she rides quietly down a purple wall on golden swans and geese.</p>
<p>*** איך וויל אַנטקעגן דער יולי זון זיצן, זי זאָל פֿאַרהיילן מיינע ווונדן, אומגעדולדיק וואַרט איך אויף די היצן, זאָלן די הייסע טעג מיך דערוואַרעמען. מײן בלוט איז פֿאַרגליווערט פֿון צער – זאָל גאָט איבער מיר זיך דערבאַרעמען.</p>	<p>*** ikh vil antkegn der yuli zun zitsn, zi zol farheyln mayne vundn, umgeduldik vart ikh oyf di hitsn, zoln di heyse teg mikh dervaremen. mayn blut iz farglivert fun tsar – zol got iber mir zikh derbaremen.</p>	<p>*** I want to sit facing the July sun, she should heal my wounds, impatiently I wait for the heat, may the hot days warm me. My blood is congealed with grief— may God have mercy on me.</p>